

Lisanssız Elektrik Üretiminde Yeni Dönem

Elk. Müh. Avni Gündüz
havni.gunduz@emo.org.tr

Acaba ne gibi düzenleme çıkacak diye yerli ve yabancı YEK yatırımcıları tarafından uzun zamandır beklenen düzenleme EPDK tarafından açıklandı.

Bilindiği gibi 500 kW'a kadar yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapacaklar lisans alma zorunda değillerdi. Bununla ilgili daha önceki yazılarımızda da belirtildiği gibi bağlantıların nasıl yapılacağına ilişkin yönetmelik çıkmadığından dağıtım şirketlerinde herhangi bir işlem yapılamıyordu. İzmir'de vatandaşın kendi yerine kurduğu 3kW'lık güneş enerjisi panelinin bağlamak için yapılan başvuruya GEDİZ EDAŞ mart ayından beri bu nedenle yanıt vermiyordu.

Yeni düzenlemede bağlantının nasıl yapılacağına dair bir madde yine yoktur ve bağlantı ve sistem kullanma anlaşmalarına ilişkin öneriler için de dağıtım şirketlerine bir ay "düşünme" süresi verilmiştir. En iyimser bakışla bu kararın verilmesi ve uygulanması yıl sonunu bulacaktır. Diğer bir açıdan bakılınca ülkemizin bir yasa çıkarıp uygulamaya geçirmesi yaklaşık üç yıl almaktadır. Doğal olarak bu sürede atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmiş olacaktır.

Düzenlemede EPDK'ya güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri için

yapılacak yatırım başvuruları kurulu güç bakımından 50 MW ile sınırlanırken, başvuruların en yakın trafo merkezine yapılması şartı getiriliyor.

Güneş enerjisi yatırımlarına yönelik lisans süreci ise şu şekilde işleyecek; Önce TEİAŞ ve Enerji Bakanlığı tarafından güneş enerjisi santrallerinin bağlanacağı trafo merkezleri ile kapasiteleri ilan edilecektir. Bu dönem içerisinde EPDK tarafından yayımlanacak olan "Ölçüm Tebliği" çerçevesinde, yatırım yapmayı planlayan özel şirketler, açıklanan trafo merkezlerinin kapasitelerini de göz önüne alarak ilgilendikleri bölgelere yönelik belli bir süre güneş ölçümleri yaparak sonuçları ile birlikte EPDK'ya başvuracaktır.

Daha sonra lisans başvuruları için EPDK belirli bir gün ilan edecek ve aynı bölgeye birden fazla şirketin başvurması halinde ise bu defa TEİAŞ tarafından rüzgar enerjisinde olduğu gibi bir yarışma (!) düzenlenecektir. Düzenlenecek yarışmada "5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun" da belirlenen alım fiyatı üzerinden en fazla indirim vermeyi taahhüt eden şirket ilgili trafo merkezine bağlantı hakkı kazanacaktır. Yani devlet en çok enerji üretilebilecek

yerler için özel trafo merkezleri yapıp gelin yatırım yapın diyeceğine, mevcut kısıtlı imkanları için yarışma (!) düzenleyecektir.

Bununla beraber eğitim kurumlarına hem Ar-Ge çalışması yapmak hem de kendi elektriklerini üretmek istelerse kolaylık sağlanacaktır. Düzenleme ile bu amaçlarla çalışmada bulunmak isteyen eğitim kurumlarına aynı dağıtım bölgesinde olması, kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik olması ve en fazla 10 MW kurulu güç ile sınırlı olması gerekmektedir.

Elektrik Piyasasında Lisansız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliğin Getirdikleri:

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun (EPDK) "Elektrik Piyasasında Lisansız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliği" Resmi Gazete'nin 21 Temmuz 2011 tarih 28001 sayısında yayımlandı.

Buna göre, mikro kojenerasyon veya kurulu gücü azami 500 kW olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerinde üretim yapacak gerçek veya tüzel kişiler lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaf tutuldu.

Yalnızca kendi ihtiyacını karşılamak amacıyla, tesis toplam verimliliği Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin

Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelikte belirlenen değerler üzerinde olan kojenerasyon tesisi kuracak gerçek veya tüzel kişiler de lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaf olacak.

Yönetmelik kapsamında, her bir tüketim tesisi için bir kojenerasyon tesisi (ısı ve elektrik ve/veya mekanik enerjinin eş zamanlı olarak üretiliminin gerçekleştirildiği tesis), ya da mikro kojenerasyon tesisi (elektrik enerjisine dayalı toplam kurulu gücü 50 kW ve altında olan kojenerasyon tesisi), ya da yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurulması esas olacak.

Ancak dağıtım sisteminde yeterli kapasite bulunması halinde bir tüketim tesisi için birden fazla kojenerasyon ve/veya yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi ya da tesisleri kurulmasına izin verilebilecek. Her bir tüketim tesisi için kurulabilecek yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisinin veya tesislerinin toplam kurulu gücü 500 kW'den fazla olamayacak. Bir gerçek veya tüzel kişi, uhdesindeki her bir tüketim tesisi için sadece bir mikro kojenerasyon tesisi kurabilecek.

Yönetmelik kapsamında üretim

tesisi kuracak kişilerin üretim tesisleri ile tüketim tesisleri aynı dağıtım bölgesi içerisinde olmak zorunda olacak.

Tüketim birleştirme:

Birden fazla gerçek ve/veya tüzel kişi, uhdelerindeki tesislerde tüketilen elektrik enerjisi için tüketimlerini birleştirerek bu Yönetmelik kapsamında üretim tesisi ya da tesisleri kurabilecek. Tüketimini birleştiren gerçek ve/veya tüzel kişiler, bu Yönetmelik hükümlerinden yararlanmak amacıyla aralarından bir kişiyi vekalet akdiyle tam ve sınırsız olarak yetkilendirilecek.

Yönetmeliğin uygulanması amacıyla, tüketimini birleştiren gerçek ve/veya tüzel kişilerin tüketim tesislerinde tüketilen elektrik enerjisi aralarından yetkilendirecekleri kişinin elektrik enerjisi tüketimi ve bu Yönetmelik kapsamında kurulacak üretim tesisinde ya da tesislerinde üretilen elektrik enerjisi aralarından yetkilendirecekleri kişinin elektrik enerjisi üretimi sayılacak. Yönetmelik hükümlerinin uygulanması amacıyla yapılacak iş ve işlemler, yetkilendirilen kişi nam ve hesabına yapılacak. Perakende satış lisansı

sahibi dağıtım şirketi iş ve işlemlerinde yetkilendirilmiş kişiyi muhatap alacak. Yönetmeliğin uygulanması sürecinde tüketimini birleştiren kişiler tüketimlerini birleştirmekten ve/veya üretimden kaynaklanan her türlü anlaşmazlığı kendi aralarında çözecekler.

Bağlantı ve sistem kullanımı:

Yönetmelik kapsamına giren üretim tesisleri dağıtım sistemine bağlanacak. Dağıtım şirketi, üretim tesisinin teknik özelliklerine ve bağlantı noktası itibarıyla dağıtım sisteminin mevcut kapasitesine göre üretim tesisini yüksek gerilim (YG) veya alçak gerilim (AG) seviyesinden dağıtım sistemine bağlayabilecek.

Her bir bağlantı noktasında bir kişiye tüketim tesisinden bağımsız olarak yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri için en fazla 500 kW, mikro kojenerasyon tesisleri için en fazla 50 kW tahsis yapılabilecek.

Yönetmelik kapsamında YG seviyesinden dağıtım sistemine bağlanmak isteyen rüzgar ve/veya güneş enerjisine dayalı üretim tesisi bağlantı başvuruları için, bir transformator merkezine yönlendirilen toplam güç 2 MW ve üzerinde olması halinde ilgili dağıtım şirketi TEİAŞ'a kaynak bazında ayrı ayrı bağlantı kapasite bildiriminde bulunacak ve TEİAŞ'ın görüşleri alınacak. Dağıtım şirketi, TEİAŞ'ın bildireceği bağlanabilir kapasiteyi bağlantı görüşlerinin sonuçlandırılmasına esas alacak. TEİAŞ talepleri kendisine geliş tarihinden itibaren bir ay içinde sonuçlandıracak.

Yönetmelik kapsamında hidroelektrik üretim tesisleri haricindeki üretim tesislerinde üretim yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, bağlantı ve sistem kullanımı amacıyla, ilgili bilgi ve belgeler ve Lisanssız

Üretim Bağlantı Başvuru Formu ile doğrudan ilgili dağıtım şirketine veya OSB dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye başvuracak.

Hidroelektrik üretim tesisi kurmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, sisteme bağlantı ve su kullanım hakkı edinimi amacıyla, üretim tesisinin kurulacağı yere ait tapu kaydı veya kira sözleşmesi veya kullanım hakkını gösterir sair belge ile birlikte başvuru dilekçesi ve Lisanssız Üretim Bağlantı Başvuru Formu ile tesisin kurulacağı yerin il özel idaresine başvuracak. İl özel idareleri her takvim ayı içinde alınan bağlantı başvurularını takip eden ayın ilk beş günü içinde ilgili dağıtım şirketine ulaştırarak Yönetmelik kapsamında üretim yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerin her takvim ayı içinde alınan başvuruları ile il özel idarelerinden yönlendirilen başvurular takip eden ayın ilk 20 günü içinde toplu olarak değerlendirilecek ve sonuçlandırılacak.

TEİAŞ görüşü sorulan başvurular, TEİAŞ görüşünün dağıtım şirketine ulaştığı ay içerisinde alınan başvurularla birlikte değerlendirilecek.

Hidroelektrik üretim tesisleri bakımından il özel idaresinden su kul-

lanım hakkı izin belgesini alan; diğer kaynaklar bakımından bağlantı başvurusu uygun bulunan veya dağıtım şirketince teklif edilen alternatif bağlantı noktası önerisini kabul eden gerçek veya tüzel kişilerin, hidroelektrik üretim tesisleri bakımından su kullanım hakkı izin belgesinin verilme tarihinden, diğer kaynaklar bakımından bağlantı başvurusuna ilişkin dağıtım şirketince yapılan yazılı bildirim tarihinden itibaren 90 gün içerisinde, belgeleri dağıtım şirketine eksiksiz sunması halinde dağıtım şirketi kendileriyle 30 gün içerisinde bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarını imzalayacak.

Üretim kaynak belgesine ilişkin hükümler:

Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapmak amacıyla dağıtım şirketi ile Bağlantı ve Sistem Kullanım Anlaşmalarını imzalayan ve dağıtım sistemine YG'den bağlanan üreticilere, talep etmeleri halinde, önceki yıl içinde üreterek sisteme verdikleri elektrik enerjisi miktarını gösteren, bir yıl süreli Üretim Kaynak Belgesi, söz konusu miktarın emisyon ticareti kapsamındaki piyasalarda satışında kaynak türünün belirlenmesi ve takibi için kullanıl-

ması amacıyla, dağıtım şirketince verilir.

Başvuruda beyan edilen üretim tesisinin kurulu gücünün; 11 kW ve altında olması halinde AG, 11 kW'nin üzerinde olan üretim tesisleri, yapılan teknik değerlendirme sonucunda AG veya YG seviyesinden dağıtım sistemine bağlanır. Bu husustaki bağlantı şartları Kurulca belirlenecek.

Yönetmelikle, işletme koşullarının dışına çıkılması, güç kalitesi, teknik sorumluluk, uyum, bakım ve testler, sayaçlar ve ihtiyaç fazlası enerji hakkında usul ve esaslar da belirlendi.

Teknik sorumluluk

MADDE 16 – (1) Dağıtım sistemine AG ve YG seviyesinden bağlanacak üretim tesislerinin yapımı, işletmeye alınması, işletilmesi ve iş güvenliği sorumluluğu üretim yapan gerçek veya tüzel kişiye aittir. Gerçek veya tüzel kişi bu kapsamda;

a) AG seviyesinden yapılacak bağlantılar için, üretim tesisinin geçici kabulü yapıncaya kadar,

b) YG seviyesinden yapılacak bağlantılar için, üretim tesisinin projelendirilmesi aşamasından başlamak üzere işletme süresince, görev yapacak ilgili teknik mevzuat ve **18/3/2004 tarih ve 25406 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Yüksek Gerilim Tesisleri İşletme Sorumluluğu Yönetmeliğine göre yetkili işletme sorumlusu istihdam etmek ve/veya bu konuda gerekli hizmetleri almak zorunludur.**

(2) İşletme sorumlusu, üretim tesisi ve mütemmim cüzlerinin ilgili mevzuat ve ilgili teknik mevzuata uygun olarak teçhiz edilmesi ve işletilmesine nezaretle görevlidir. Sorumlu olduğu mevzuata aykırılıklardan kaynaklanacak zararlardan işletme sahibi ile beraber müteselsilen sorumludur.

(3) İstihdam veya hizmet ilişkisinde, işletme sorumlusunun yetki ve görevine giren hükümlere aykırılıklardan kaynaklanan doğrudan veya dolaylı zararlardan masuniyetini tazammun eden sorumsuzluk kaydı öngörülemez.